

14. 4. 2009

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Připravovaná novela zákona o advokacii

Výkon advokacie (včetně její profesní organizace) je upraven zákonem č. [85/1996 Sb.](#), o advokacii, ve znění pozdějších předpisů. Zákon byl od své účinnosti celkem dvanáctkrát novelizován (převážná část novel však byla spíše technického charakteru v souvislosti s novelizací jiných zákonů, zejména procesních), přičemž hlavní změny přinesly především následující zákony:

- 1) **zákon č. [210/1999 Sb.](#), kterým se mění zákon č. [85/1996 Sb.](#), o advokacii, a zákon č. [140/1961 Sb.](#), trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů**; tuto novelu lze označit za novelu "reparační", neboť jejím hlavním posláním bylo napravit nebo nově upravit to, co se v zákoně o advokacii v důsledku jeho používání v praxi ukázalo být nedomyšlené či nedostatečné (např. nová úprava skládání advokátních zkoušek, vyškrtávání ze seznamu advokátů a pozastavení výkonu advokacie, změny v úpravě povinnosti mlčenlivosti atd.).
- 2) **zákon č. [228/2002 Sb.](#), kterým se mění zákon č. [85/1996 Sb.](#), o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. [6/2002 Sb.](#), o soudech, soudcích**; tímto zákonem byly do českého právního řádu především promítnuty příslušné právní akty ES/EU, čímž se (v souvislosti se vstupem ČR do EU) umožnil výkon advokacie rovněž evropským advokátům a naplnila se zásada volného pohybu služeb (v tomto případě tedy služeb advokátů z ostatních členských zemí EU).
- 3) **zákon č. [79/2006 Sb.](#), kterým se mění zákon č. [85/1996 Sb.](#), o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony**; tato předposlední novela zákona o advokacii bývá označována jako novela "završující", nikoli ovšem z hlediska kontinuity vývoje legislativy v oblasti advokacie, ale z hlediska rekonstituce moderní české advokacie jako takové, a to především s ohledem na zavedení dalších možných způsobů výkonu advokacie (výkon advokacie v pracovním poměru, prostřednictvím komanditní společnosti, společnosti s ručením omezeným nebo zahraniční společnosti), určování advokátů k poskytnutí bezplatných právních služeb aj.

I přes veškeré změny provedené výše uvedenými (a některými dalšími) novelizacemi se v rámci aplikační praxe objevují nové a nové otázky, které nelze - bez provedení příslušné legislativní změny - uspokojivě řešit např. výkladem nebo analogií. Z tohoto důvodu byly shromážděny podněty pro další novelizaci zákona o advokacii, které by měly odstranit některé nedostatky stávající právní úpravy a zavést rovněž některá nová pravidla týkající se výkonu advokacie a otázek souvisejících. Jde především o následující okruhy problémů:

- a) **zpřesnění úpravy podmínky vysokoškolského vzdělání pro zápis do seznamu advokátních koncipientů** - stanovuje se výslovný požadavek, aby jinak získané právnické vzdělání (např. studiem v zahraničí) svým obsahem a rozsahem odpovídalo vzdělání získanému studiem v magisterském studijním programu v oboru práva na vysoké škole.
- b) **umožnění výkonu vědecké, pedagogické, literární, publicistické nebo umělecké činnosti v pracovním poměru**; dosavadní dikce zákona o advokacii znemožňovala advokátům současně s výkonem advokacie vykonávat např. pedagogickou činnost na základě pracovněprávních vztahů (tj. na základě pracovního poměru nebo některé z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr). Vzhledem k tomu, že se jednalo o příliš tvrdé opatření, např. ve vztahu k jiným právnickým profesím (soudci, státní zástupci) navrhuje se jeho prolomení, ovšem toliko v činnostech výše uvedených.

c) **zavedení možnosti výkonu advokacie prostřednictvím zahraniční společnosti rovněž pro "tuzemské" advokáty;** podle současné právní úpravy mohou zahraniční společnosti (tj. právnické osoby uvedené v ustanovení § 35na zákona o advokacii) poskytovat právní služby na území ČR pouze prostřednictvím usazených evropských advokátů. Praxe je však taková, že mnozí "tuzemští" advokáti působí v zahraničí jakožto společníci zahraničních společností a je neodůvodněné bránit jim ve výkon advokacie jménem těchto společností na území ČR, když už je tato možnost zavedena pro usazené evropské advokáty.

d) **otázka přechodu práv a povinností ze závazkových vztahů vzniklých na základě smlouvy o poskytování právní pomoci v případě, že se samostatný advokát stane zaměstnaným advokátem;** v souvislosti se zavedením možnosti výkonu advokacie v pracovním poměru vyvstaly otázky, co se děje se závazky, které vznikly v době, kdy zaměstnaný advokát poskytoval právní služby samostatně. Navrhuje se proto použít obdobnou konstrukci jako v případě určení zástupce advokáta a stanovit ze zákona přechod závazků na advokátova zaměstnavatele, pokud se s klientem nedohodne jinak, nebo pokud klient neučiní jiná opatření.

e) **změna v hromadném pojištění advokátů;** podle právní úpravy zavedené zákonem č. [79/2006](#) Sb. sjednává Česká advokátní komora pro případ odpovědnosti advokátů za škodu tzv. hromadné pojištění advokátů. To se přitom vztahuje jak na vlastní odpovědnost advokáta za škodu, tak na odpovědnost za škodu, kterou způsobil jím zaměstnaný advokát, a zahrnuje rovněž pojištění za škodu, za kterou advokát odpovídá z důvodu zákonem stanovené solidární odpovědnosti při společném výkonu advokacie ve sdružení nebo jako společník veřejné obchodní společnosti anebo jako komplementář komanditní společnosti. Pojištění zaměstnaného advokáta v rámci hromadného pojištění jeho zaměstnavatele a pojištění z titulu solidární odpovědnosti jako součást hromadného pojištění advokátů ve sdružení, společníků veřejných obchodních společností a komplementářů komanditních společností, se však jak z hlediska možností Komory, tak z hlediska pojišťoven, ukázalo jako administrativně náročné a neefektivně zatěžující jak Komoru a pojišťovny, tak i advokáty (rovněž v případě, kdy nechtějí být hromadného pojištění účastní a musejí Komoře prokazovat, že jsou takto pojištění samostatně, např. v rámci celkového pojištění společnosti). V praxi působí problémy rovněž to, že i když mají advokáti uloženu informační povinnost vůči České advokátní komoře, často ji včas neplní a Komora potom vyměřuje pojistné v nesprávné výši a musí zpětně pojistné částky dorovnávat vůči pojišťovně i advokátům. Z tohoto důvodu se navrhuje, aby se hromadné pojištění advokátů vztahovalo pouze na odpovědnost advokáta za škodu, kterou způsobil on sám, přičemž pro ostatní výše uvedené případy bude stanovena ze zákona povinnost se připojistit samostatně.

f) **samostatná úprava zahraniční společnosti;** s ohledem na systematiku zákona a relativně samostatnou problematiku poskytování právních služeb zahraniční společnosti (která se dle tohoto návrhu zákona nemá nadále dotýkat pouze usazených evropských advokátů) se navrhuje věnovat problematice zahraniční společnosti vlastní část čtvrtou zákona (a ostatní části přečíslovat).

g) **vyškrtnutí advokátního koncipienta ze seznamu advokátních koncipientů v návaznosti na složení advokátní zkoušky;** v souvislosti se vznikem fondu vzdělávání advokátních koncipientů (založeného usnesením sněmu podle ustanovení § 43 písm. c) zákona o advokacii) a povinností advokátů zaměstnávajících koncipienty platit pravidelné roční odvody do tohoto fondu, vyvstala otázka, zda se odvody platí i za advokátní koncipienty, kteří složili advokátní zkoušku. Řešení této otázky rovněž vyvolalo polemiku, zda je vhodné, aby zákon o advokacii připouštěl tzv. věčné koncipienty, tj. koncipienty, kteří již složili advokátní zkoušku, avšak z nejrůznějších důvodů setrvávají v pozici advokátního koncipienta, a to i dlouhá léta po složení advokátní zkoušky. Vzhledem k tomu, že složení advokátní zkoušky je podle principu stávající právní úpravy završením teoretické i praktické přípravy na výkon advokacie a rovněž vzhledem k tomu, že poskytování právních služeb v rámci pracovního poměru je již umožněno skrze institut zaměstnaného advokáta, navrhuje se zavést pravidlo, na základě kterého budou advokátní koncipienti vyškrťováni ze seznamu

v návaznosti na složení advokátní zkoušky.

h) výslovné stanovení povinnosti advokátních koncipientů zúčastnit se vzdělávacích akcí stanovených stavovským předpisem; v praxi se (byť ojediněle) vyskytly případy, kdy advokátní koncipienti polemizovali s povinným charakterem výchovných akcí pořádaných Českou advokátní komorou v rámci přípravy advokátních koncipientů na výkon advokacie, a to s poukázáním na neexistenci právní normy, která by jim tuto povinnost výslovně stanovila. Z tohoto důvodu je navrhováno příslušnou právní normu do zákona vložit.

i) detailnější úprava otázky vypovězení smlouvy o poskytování právní úpravy; jelikož stávající právní úprava poněkud nepřesně upravuje možnost ukončení spolupráce mezi advokátem a klientem odstoupením od smlouvy, což by de facto vedlo k povinnosti smluvních stran vrátit si veškeré poskytnuté plnění, přináší návrh zákona řešení v podobě vypovězení smlouvy. Zároveň se řeší otázka délky výpovědní doby, která v praxi přináší určité problémy (viz níže).

Kromě způsobů řešení vznikajících aplikačních problémů se stávající právní úpravou však návrh zákona přináší rovněž několik věcných návrhů na změnu zákona o advokacii, které jsou odůvodněny jednak faktickým rozvojem vztahů mezi advokáty a dále novými vývojovými trendy v oblasti poskytování právních služeb. Jde o následující změny:

a) institut spolupracujícího advokáta; potřeba upravení institutu spolupracujícího advokáta vyvstala bezprostředně na základě zavedení institutu zaměstnaného advokáta. Tím se totiž umožnilo, aby především advokátní obchodní společnosti mohly plnit úkoly vyplývající z předmětu jejich podnikání prostřednictvím svých zaměstnanců, což do té doby nebylo možno – advokacii mohli vykonávat prostřednictvím společnosti toliko advokáti, kteří byli jejími společníky, což je praxe zejména u kapitálových společností poměrně nestandardní. Zavedením možnosti poskytování právních služeb prostřednictvím zaměstnaných advokátů se tak advokacie přiblížila (pokud jde o možnosti výkonu jednotlivých činností, které podnikání v daném oboru zahrnuje) ostatním druhům podnikání. Nicméně i přes tuto změnu mají podnikatelé v jiných oborech (tj. podnikatelé s jiným předmětem podnikání) další možnosti, jak plnit úkoly vyplývající z výkonu příslušného druhu podnikatelské činnosti. Jedná se o využívání tzv. outsourcingu, což je praktika, v jejímž rámci svěřá podnikatel plnění těch úkolů a činností, které nechce vykonávat sám (resp. prostřednictvím svých zaměstnanců), jiným subjektům. Musí však jít o činnosti, která nemá povahu závislé práce, neboť tu lze podle ustanovení § 3 zákoníku práce vykonávat výlučně v pracovněprávním vztahu. Pokud je tedy takováto možnost k dispozici jiným podnikatelům, není důvod, proč by neměla být připuštěna i v advokacii. Specifická právní úprava spolupráce mezi advokáty se přitom navrhuje z toho důvodu, že je na jedné straně potřeba zamezit vzniku zastrěných pracovních poměrů v advokacii (což je jev obecně nepřipustný a nežádoucí) a zároveň je potřeba odlišit přípustnou formu úzké spolupráce mezi advokáty na straně druhé. Nebude se však jednat o zvláštní způsob výkonu advokacie, ale o určitou nadstavbu samostatného výkonu advokacie, neboť spolupracující advokát bude mít (především z daňového hlediska) stále postavení osoby samostatně výdělečně činné s maximální svobodou pokud jde o volbu klientů, včetně klientely vlastní.

b) možnost poskytovat právní služby více osobám, jejichž zájmy jsou (nebo mohou být) v rozporu; v souvislosti s výkonem advokacie se začínají množit případy, kdy se jeví účelnější poskytnout právní službu více osobám současně, přestože jejich zájmy jsou (nebo mohou být) v rozporu; nejsou již vzácností ani případy, kdy strany určitého sporu chtějí po advokátovi, aby jim prostřednictvím svých služeb pomohl spor vyřešit, neboť se jim takovýto postup jeví účelnější než se soudit nebo předložit věci rozhodci podle zákona o rozhodčím řízení. Takovýto postup advokáta by však byl podle stávající právní úpravy v rozporu s ustanovením § 19 odst. 1 písm. a) zákona o advokacii, neboť advokát je nucen v těchto případech poskytnutí právních služeb odmítnout.

Zpracováno ze zdrojů www.psp.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)